

JA, IK BEN TEGEN HET VERPLICHTE CELIBAAT !

Uit een enquête die de Gazet van Antwerpen hield onder 234 Vlaamse diocesane priesters blijkt dat het overgrote deel van de parochiepriesters tamelijk tot zeer tevreden is met zijn functie. Slechts 1% betreurt zijn keuze voor het priesterschap, meer dan de helft kan de jobkeuze warm aanbevelen bij jongeren. Ondanks de barre tijden die de kerk meemaakt, gaat het blijkbaar goed met onze Vlaamse parochieherders: ze zijn gelukkig, maar oud en vooral heel erg moe van veel te veel werk. De hedendaagse pastoor rent van de ene kerk naar de andere, van parochieteam naar kerkfabriek, van catechistenploeg naar doopviering –en dat in 4 à 5 of nog meer parochies tegelijk. En van zondagsrust is er al helemaal geen sprake, uiteraard. Meer dan de helft van hen werkt 60 uur per week. Een stevig aantal overuren die je in nogal wat functies ook stevig betaald zou krijgen. Maar ook daarover wordt niet echt geklaagd.

Het enige echt kritische geluid uit de enquête valt wanneer het over te ondernemen acties in de kerk gaat. Maar liefst 80 % van de ondervraagden vindt het tijd om het celibaat af te schaffen. Niet omdat hier bij henzelf het schoentje wringt, want slechts 20% geeft aan dat ze zelf moeite hebben met de celibaatsbelofte. Ze willen die afschaffing ter wille van de toekomst van de kerk.

Zelf verwacht ik geen heil van de afschaffing van het verplichte celibaat. Daarin ben ik het met kardinaal Danneels eens. Maar ik heb een vermoeden dat ook de meeste van mijn collega-priesters er geen wonderen van verwachten. Het is geen oplossing voor het priestertekort. Net zomin als het toelaten van vrouwen tot het priesterambt –een tweede actiepunt voor de helft van de ondervraagde priesters- daarvoor een oplossing is. De vraag die vandaag acuter dan ooit op tafel ligt is een veel fundamentele vraag: waarom houdt de kerk zo vast aan het celibataire priesterschap en waarom is het gewijde priesterambt zo essentieel voor de kerk?

Dat heeft alles te maken met hiërarchie en wijdingsmacht. Zoals in het Ancien Régime de macht door bloed en bodem aan de adel verbonden was, zo is in de kerk tot op vandaag sprake van wijdingsmacht door handoplegging of ‘mancipatie’. De ‘hoge adel’ van Paus en bisschoppen ontvangen hun macht rechtstreeks uit de hand van Jezus Christus, de Zoon van God. De ‘lage adel’ van priesters en diakens ontvangen hun macht uit de handen van de bisschop, aan wie zij ‘feodale’ gehoorzaamheid verschuldigd zijn. De beruchte apostolische successie. Tegen deze ‘goddelijke ordening’ ingaan zou getuigen van menselijke hoogmoed.

Beslissend voor het verdwijnen van het Ancien Régime was het machteloos maken van de adel of het afstand doen door de adel van zijn machtsprivileges. E-mancipatie ! Maar hoe zal men de hogere wijdingsadel in de kerk zover krijgen? Door kerkelijke ongehoorzaamheid? Door een lange slijtageslag? Door kamikaze?

Toen figuren als Daens en Damiaan destijds door de Rooms Katholieke Kerk werden gekraakt, hebben velen gezwegen. Maar arbeiders en armen bleven weg uit de kerk. Toen theologen als Schillebeeckx, Küng, Boff, Gebara en anderen door Rome op de rooster werden gelegd of gebroodroefd, hebben velen gezwegen, want theologische discussies gaan ons petje te boven. Maar sindsdien zijn vele denkers en intellectuelen uit de kerk weggebleven. Toen wij hoorden hoe Latijns-Amerikaanse profeten als Romero, Mendez-Arceo, Casaldalliga, Proano, Ruiz, Ernesto Cardenal en andere vertegenwoordigers van christelijke bevrijdingsbewegingen om hun politieke keuzen werden gemarginaliseerd en gedood, hebben velen zwijgend het hoofd geschud, want zij waren als christen zelf zo vies van politiek, zeker van linkse politiek. Toen het instituut verbood het eigen geweten te volgen als het gaat om liefde, seksualiteit en geboorteregeling, haalden velen de schouders op, want die verboden stonden zo ver van hun eigen bed, van hun eigen leven. Maar sindsdien zijn vele jongeren, vele gehuwden stilletjes weggebleven uit de kerk. Toen echtgescheidenen, holebi's en

gehuwde priesters werden gedegradeerd tot tweederangsgelovigen, klonk hier en daar gemompel, maar niet veel, want was het ook niet een beetje hun eigen schuld? Maar sindsdien zijn velen van hen gekwetst voorgoed uit de kerk verdwenen! Toen het pauselijk document 'Ordinatio Sacerdotalis' op autoritaire wijze een 'definitief' punt zette achter elke discussie over vrouwen in het ambt, sprak de kardinaal sussende woorden. De vakantie stond voor de deur. Maar opnieuw gingen vele vrouwen die kerk uit. Pas toen Jacques Gaillot een rustige, blijmoedige en evangelisch bewogen bisschop werd ontslagen, gingen velen beseffen dat niemand nog veilig was. Met Rik Devillé, Norbert Bethune, Rudy Borremans en de Synodale Katholieken werd het laatste vlammetje van verzet gedoofd. Inderdaad, het systeem van de kerkelijke hiërarchie werkt als "een zelfreinigende bloedsomloop", dixit Kardinaal Danneels. Elke vorm van verzet of ongehoorzaamheid wordt als een virus uit het lichaam verwijderd.

Precies die virussen die ook bron van vernieuwing en weerbaarheid hadden kunnen zijn.

Gaan we daarom nu de moed opgeven? In de christelijke traditie wordt verhaald van 'opstanding uit de doden'. Ik blijf dromen van christelijke gemeenschappen die wakker liggen van wat zich in onze samenleving afspeelt: de alles overheersende, alleenzalmakende, neoliberale religie van de Vrije Markt, die de mensen uitbuit tot op het bot en de het milieu onherroepelijk schaadt. Alleen die kerk zal toekomst hebben die zich met hand en tand verzet tegen deze kapitalistische wereldorde en getuigt van het verbond van God met armen en kwetsbaren. Alleen die kerk zal toekomst hebben die gelooft dat er een alternatief mogelijk is voor het meedogenloze regime van winst en consumptie. Wanneer zullen wij eindelijk met alle christenen de straat op gaan, bijvoorbeeld bij massale afdankingen, en onze geloofsbelijdenis omzetten in een publieke liturgie voor de Armen, de Arbeiders en de Aarde?

Remi Verwimp, Priester van het bisdom Antwerpen en docent in WTM/Motief vzw
2006